

”Kan jag verkligen simma?”

- en jämförelse mellan skattad och faktiskt
simförmåga bland elever i årskurs 6

Erik Ahlgren & Daniela Broström

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete på avancerad nivå 182:2014
Läroprogrammet 2010-2014
Handledare: Karin Söderlund
Examinator: Karin Redelius

”Can I actually swim?”

- a comparison between estimated and actual swimming ability among students in grades 6

Erik Ahlgren & Daniela Broström

THE SWEDISH SCHOOL OF SPORT
AND HEALTH SCIENCES
Master Degree Project 182:2014
Teacher Education Programme 2010-2014
Supervisor: Karin Söderlund
Examiner: Karin Redelius

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är undersöka simkunnigheten för elever i årskurs 6 samt att jämföra elevers skattade och faktiska simförmåga utifrån kunskapskravet för simning i Lgr11.

1. Hur stor andel elever skattar sig som simkunniga?
2. Hur stor andel elever är simkunniga enligt observation?
3. Stämmer elevernas skattade simkunnighet överens med deras faktiska simkunnighet?

Metod

Studien undersökte både skattad och faktisk simförmåga därför användes två olika metoder, enkät och observation av simtest. Enkäten och observationen genomfördes vid ett och samma tillfälle och baserades på kunskapskravet för simning i Lgr11. Enkäten mätte elevens skattade simförmåga och simtest mätte elevens faktiska simförmåga. Jämförelsen mellan skattad och faktisk avklarad distans genomfördes med parat t-test och jämförelsen mellan skattad och faktisk simförmåga genomfördes med Chi2-test.

Urvalet bestod av 102 elever i grundskolans årskurs 6 från två skolor i Stockholms län.

Resultat

Samtliga deltagare angav att de kan simma.

89,6% av eleverna kan anses simkunniga utifrån skattning och 97% av eleverna kan anses som simkunniga utifrån simtest.

Det var ingen signifikant skillnad mellan elevernas skattade och faktiskt avklarade distans.

Det var ingen signifikant skillnad mellan elevernas skattade och faktiska simförmåga, däremot fanns en tendens att eleverna underskattade sin simförmåga.

Slutsats

Slutsatserna är att undersökningens resultat för andelen simkunniga elever (97%) stämmer väl överens med resultatet från Skolverkets (2014) senaste rapport (95,4%) samt att eleverna tenderar att underskattar sin simförmåga.

Abstrac

Aim

The purpose of this study is to examine swimming ability for students in grades 6 and to compare pupils' estimated and actual swimming ability based on knowledge requirement for swimming in Lgr11.

1. What percentage of the pupils estimate themselves as swimmers?
2. What percentage of the pupils are swimmers according to the observation?
3. Are the pupils' estimated swimming ability in line with their actual ability to swim?

Method

The study intended to investigate both estimated and actual swimming ability. Therefore, two different methods were used, a survey and an observation of a swimming test. The survey and observation were carried out at one time, and were based on the knowledge requirement for swimming in the Swedish curriculum Lgr11. The survey measured the pupils' estimated swimming ability and the test measured the pupils' actual ability to swim. The comparison between estimated and actual swum distance was conducted with a paired t-test and the comparison between estimated and actual swimming ability was conducted with a Chi2 test. The sample consisted of 102 students in elementary schools 6th grade from two schools in Stockholm County.

Results

All participants stated that they can swim.

89.6% of the students could be considered as swimmers based on the estimation and 97% of the students could be considered as swimmers based on the swimming test.

There was no significant difference between the pupils estimated and their actually completed distance.

There was no significant difference between the pupils estimated and their actual swimming ability, however, there was a tendency that the pupils underestimated their ability.

Conclusions

The conclusions are that the survey results for the proportion of swimmers students (97%) agree well with the results from the Skolverkets (2014) recent report (95.4%), and that students tend to underestimate their swimming ability.

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Introduktion.....	1
1.2 Bakgrund	2
1.2.1 Simkunnighet ur ett historiskt perspektiv.....	2
1.2.2 Simkunnighet i tidigare styrdokument	3
1.2.3 Simkunnighet idag.....	4
1.3 Forskningsläge	5
1.3.1 Simkunnighet, livsviktig kunskap	5
1.3.2 Skolrelaterad forskning, Sverige	6
1.3.3 Forskningsläge, internationellt	7
1.3.4 Forskning kopplad till självvärdering	9
1.3.5 Forskning kopplad till observation.....	10
1.4 Syfte och frågeställning.....	11
1.5 Hypotes.....	11
2 Metod	12
2.1 Val av metod	12
2.2 Urval.....	13
2.3 Undersökningen	14
2.3.1 Simtest	14
2.4 Genomförande	14
2.5 Analys.....	16
2.5.1 Statistisk bearbetning	17
2.6 Etiska överväganden	17
2.7 Reliabilitet	19
2.8 Validitet.....	20
3 Resultat.....	21
4 Sammanfattande diskussion	23
4.1 Skattad simkunnighet	23
4.2 Faktisk simkunnighet	25
4.3 Jämförelse mellan skattad och faktisk simförmåga.....	26
4.4 Metoddiskussion.....	27

4.5 Slutsats	30
4.6 Förslag till fortsatt forskning.....	30
Käll- och litteraturförteckning.....	32

Bilaga 1 Käll- och litteratursökning

Bilaga 2 Enkät

Bilaga 3 Observationsprotokoll

Bilaga 4 Missivbrev

Bilaga 5 Informationsbrev till vårdnadshavare

Tabell- och figurförteckning

Figur 1 – Andelen elever som angivit att de kan simma	20
Figur 2 – Andelen elever som enligt analys av enkät anses som simkunniga	21
Figur 3: Andelen elever som enligt observation av simtest anses vara simkunniga	21

1 Inledning

1.1 Introduktion

Sverige är ett land med mängder av sjöar och vattendrag, stora delar av landet består även av kust. Detta utnyttjar svensken såväl sommar som vintertid genom att bland annat vara ute på båtturer, bada, fiska och åka skridskor. Detta är dock aktiviteter som medför vissa risker. Simkunnighet är en säkerhetsåtgärd som är nödvändig när man vistas i och vid vatten, detta för att kunna rädda både sitt eget men även andras liv. Enligt en artikel i Dagens Nyheter från 9:e juni 2014 (By 2014) riskerar närmare 900 elever i årskurs 6-9 på skolor inom Stockholms Stad att bli utan ett betyg i idrott och hälsa på grund av att det inte uppnår kunskapskravet för simning. Samtliga dessa elever saknar alltså denna livsviktiga kunskap vilken kan fungera som en livförsäkring i samband med olycksfall i vatten. Under 2014 var det hela 137 personer som omkom i Sverige med drunkning som orsak (SLS, [2015-02-09a]), en siffra som eventuellt hade kunnat påverkas. Åtgärder för att höja simkunnigheten i landet har genomförts. När regeringen fastställde den nya läroplanen för grundskolan, Lgr11, var simning ett av de momenten som lyfts fram i ämnet idrott och hälsa. Eleverna ska nu nämligen redan i årskurs sex uppnå kunskapskravet, *”simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge”*, för att erhålla betyg i ämnet. Utifrån detta kunskapskrav har vi i en tidigare studie, *”Simundervisning på lika villkor?”*, undersökt hur grundskolelärare i idrott och hälsa, verksamma i Stockholms län, bedriver sin undervisning mot simkunnighet. Resultatet visade bland annat att samtliga lärare arbetade för att eleverna ska uppnå simkunnighet genom simträning och/eller simskola där målet med undervisningen är att samtliga elever skall uppnå kunskapskravet. Resultatet visar även att det finns faktorer som påverkar elevernas möjlighet att uppnå simkunnighetskravet, vilka är elevens fysiska förutsättningar och bakgrund (Ahlgren & Broström 2014, s. 10, 17-20). Då vi utifrån vår tidigare undersökning vet att det förekommer problematik i samband med simundervisningen och statistiken visar att drunkningsolyckorna är många så har vi inspirerats att även undersöka hur simkunnigheten bland elever faktiskt ser ut. Då vi dessutom anser att simkunnighet är en livsviktig kunskap, så finner vi intresse av att även undersöka hur elevernas uppfattning kring sin egen simkunnighet stämmer överens med elevens faktiska förmåga. Detta genom att låta elever skatta sin simförmåga och sedan jämföra detta med elevernas faktiska simförmåga i förhållande till kunskapskravet för simning i Lgr11.

1.2 Bakgrund

1.2.1 Simkunnighet ur ett historiskt perspektiv

I Sverige vid förra sekelskiftet var simkunnigheten mycket låg. Detta var något som också syntes tydligt i statistiken. Under perioden 1881-1895 så omkom 16 291 personer med drunkning som dödsorsak. Det var först nu som man började förstå vikten av att vara simkunnig för att kunna rädda sitt eget och andra personers liv, vilket 1898 ledde till att *Svenska Livräddningssällskapet* (SLRS, dagens SLS) bildades med brittiska *The Life Saving Society* som förebild. Huvudsyftet för SLRS var att "sprida kunskap i sätten att rädda drunknande och lifets återkalla skenbart drunknande samt främja simkunnigheten i allmänhet inom" (Holmberg 1998, s. 12). Med andra ord utbilda svenska folken mot simkunnighet och i livräddning. Ett sätt för att uppnå detta var genom undervisning i simning och livräddning på skolorna runt om i landet. I detta arbete genomförde SLRS år 1899 en undersökning för att kartlägga simkunnigheten bland Sveriges skolungdom. Undersökning omfattade 371 938 elever och resultatet visade att endast 12% av skolungdomarna kunde klassas som simkunniga (ibid., s. 9-15).

Under tidigt 1900-tal växte SLRS i storlek och sällskapet spreds sig över landet. SLRS såg frågan om simkunnighet som en allmän angelägenhet. År 1918 meddelade dåvarande sekreterare för SLRS Hugo Möller att han ansåg simkunnigheten vara en medborgerlig rättighet och därmed borde det också bedrivas en allmän simundervisning inom skolan, organiserad och bekostad av varje enskild kommun. Detta fick genomslag och 1921 började så landets folkskolor att bedriva undervisning i torrsim, samtliga kommunerna började anordna simbad och det uppkommer en begäran om att det ska inrättas årliga simkunnighetsprov i skolan där resultatet nedtecknas i terminsbetyget. Vid denna tid börjar även SLRS dela ut diplom i simkunnighet till deltagarna i sina utbildningar. För att erhålla detta diplom krävs det att deltagaren simmar 100 meter bröstsim följt av 50 meter ryggsim. (ibid., s. 18-19)

Genom att utbilda simlärare, däribland studenter vid Gymnastiska Centralinstitutet (GCI, dagen GIH), och skolungdomen så sprider SLRS simkunnigheten ut i landet. Genom fortsatt utbildning och att fortsätta göra påtryckningar på beslutsfattarna i landet så för SLRS frågan om simkunnighet framåt. Bland annat leder det till att det inrättas fler bad- och

simanläggningar, men framförallt har SLRS lyckats föra in simkunnigheten och simundervisningen inom skolan (Holmberg 1998, s. 18-19)

1.2.2 Simkunnighet i tidigare styrdokument

För att förstå varför simundervisningen i skolan ser ut som den gör idag så behöver man se den utifrån ett historiskt perspektiv.

Det är först i *1919 års undervisningsplan för rikets folkskolor* som simundervisningen tas upp i något styrdokument. Det man då lyfter fram är lämpliga simövningar och detaljerad beskrivning hur dessa genomförs. Dock benämns inte begreppet simkunnighet och det finns heller inget konkret mål med den simundervisning som beskrivs i dokumentet. (Kraepelien-Strid 2006, s. 35-37)

I *1947 års anvisningar för undervisning i gymnastik med lek och idrott* så har simundervisningen utvecklats något. Det introduceras en slags progression i undervisningen genom årskurserna. Dessutom förordar Skolöverstyrelsen att man bör genomföra simtest från årskurs 4 och uppåt där resultatet nedtecknas i terminsbetyget. Dock uttrycker man fortfarande inget specifikt mål för simundervisningen (ibid., s. 37-40). Det gör man först i dokumentet *Studie i gymnastik, lek och idrott för enhetsskolan* från 1952. Här anvisar man att alla elever bör vara simkunniga i årskurs 4. Simkunnig i detta fall är att eleven ska kunna simma en sträcka på 25 meter. För att uppnå detta krav i årskurs 4 så anvisar man obligatorisk simskola för elever i årskurs 3 (ibid., s. 40-42). I *1962 års läroplan för grundskolan* utökas kravet till att också innefatta eleverna i årskurs 3, dvs. att också eleverna i årskurs 3 ska genomföra ett simkunnighetsprov på 25 meter. I detta styrdokument återger man också att de simsätt som eleverna lämpligen främst bör lära sig är bröst- och ryggsim samt crawl (Skolöverstyrelsen 1962, s. 344-357). I läroplanen 1969, *Lgr69*, så införs tydliga krav för simkunnigheten. I kursplanen för gymnastik finns tydliga simkunnighetskrav från årskurs 3 och uppåt med stigande krav gentemot årskurs. För de skolor som saknar simbassäng inom rimligt avstånd ska eleverna informeras att de kan delta i simskola på sin fritid eller sommartid för att erhålla intyg om simkunnighet (Skolöverstyrelsen 1969, s. 12-13). Senare för läroplanen 1980, *Lgr 80*, så förändras inte simkunnighetkraven gentemot de som återfinns i *Lgr69*. Däremot läggs större vikt på livräddningsmomentet och vad det ska innehålla, dessutom införs ett livräddningsprov i högstadiet (Skolöverstyrelsen 1980, s. 95-96)

Den läroplan som kommit att forma det simkunnighetskrav som gäller inom dagens grundskola är läroplanen från 1994, *Lpo94*. Lpo94 byggde kring att eleverna skulle uppnå vissa mål i årskurs 5 respektive årskurs 9. Målet som berörde simning för årskurs 5 var att eleverna skulle ”*kunna simma och hantera nödsituationer vid vatten*” (Skolverket 1996, s. 47-50). Det målet föreföll ganska otydligt, därför förtydligades målet av Skolverket 2006 för att göra det mer konkret. Den nya formuleringen löd att elever i slutet av årskurs 5 skulle ”*ha god vattenvana, vara trygg i vatten, kunna simma 200 meter, varav 50 meter på rygg*” samt ”*hantera nödsituationer vid vatten, ha grundläggande kunskaper om bad-, båt- och isvett*” (Skolverket 2010, s. 5)

1.2.3 Simkunnighet idag

Övergången från Lpo94 till Lgr11 har enligt Lundmark och Kjellgren (2012, s. 34) inneburit att lärarna upplever ett ökat omfång av simning i sin undervisning. Detta är någonting som inte förvånar, i och med att momentet simning är ett av de moment som lyfts fram i den senaste läroplanen. I kursplanen för ämnet idrott och hälsa står det nämligen under det centrala innehållet att elever i årskurs 4-6 skall lära sig simsätt i både mag- och ryggläge och under kunskapskrav för årskurs sex att eleven skall kunna simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge (Skolverket 2011, s.52, 58). Detta medför alltså att en elev som går ut årskurs sex och har minst ett godkänt betyg i idrott och hälsa skall kunna simma enligt definitionen i kunskapskravet. Den som bär ansvaret för att samtliga elever ges möjlighet att uppnå kunskapskravet är skolans huvudman (Skollagen, kapitel 2 2§). Utifrån detta kan man även påstå att det är skolans huvudmän som bär det övergripande ansvaret för att utveckla simkunnigheten i landet. Skolverket poängterar på sin hemsida att man inte pekar ut några specifika simsätt, utan att det är upp till läraren att avgöra vilka simsätt som lärs ut/ används, så länge det är simsätt i både mag- och ryggläge. De lyfter även fram att det är skolan och läraren som ansvarar för lektionsupplägget trots att undervisningen kanske bedrivs av utomstående personal som exempelvis simlärare. (Skolverket, [2015-02-09])

Att vara simkunnig enligt svensk skola idag, innebär alltså att man kan:

“Simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge”

Vilket kan jämföras med den nordiska definitionen för simkunnighet, vilken även används av SLS:

“Simkunnig anses den vara som kan falla i vattnet, få huvudet under ytan och efter att åter ha tagit sig upp till ytan, kan simma 200 meter på djupt vatten varav 50 meter på rygg” (Svenska simförbundet [2015-02-09])

1.3 Forskningsläge

1.3.1 Simkunnighet, livsviktig kunskap

2010 genomförde Myndigheten för samhällsskydd och beredskap en undersökning för att utreda om det finns eventuella skademönster i samband med drunkningsolyckor där barn varit inblandade. Detta för att kunna förhindra att fler drunkningsolyckor av samma karaktär ska inträffa. Undersökningen baseras på alla 106 barn i åldrarna 0-17 år som mellan åren 1998-2007 omkommit med drunkning som dödsorsak. Av de 106 fallen i undersökningen så klassas 96 av dem som olycksfall medan resterande 10 fall är av annan orsak såsom t.ex. mord- och dråpfall. Av olycksfallen var det 31 stycken som inträffade i anslutning till en badplats och 7 stycken som inträffade i anslutning till en simbassäng. Ett mönster i samband med dessa 38 fall var att olyckan de i fall som innefattade yngre barn ofta var föranledd av bristande uppsyn, medan det fall som innefattade äldre barn ofta beroende på bristande eller övervärdering av simförmåga. (MSB 2010, s. 8-9, 12)

SLS och Novus genomförde 2014 en intervjustudie där man avsåg att undersöka hur många som ansåg sig simkunniga enligt den nordiska definitionen för simkunnighet. Man genomförde intervjuer med 4674 personer i åldrarna 18-79 år, där deltagarna fick svara på frågan, *“Tror du att du skulle klara av att falla i vattnet, få huvudet under ytan, och efter att åter tagit dig till ytan simma 200 meter på djupt vatten, varav 50 meter ryggsim?”* Resultatet visar att 78% av de medverkande har svarat ja på frågan och således skattat sig som simkunniga enligt den nordiska definitionen. Resultatet skiljer sig åt mellan de olika länen. Simkunnigheten visade sig vara högst i Västra Götaland län (83%) och lägst i Jämtlands län (65%), liksom Västra Götalands län så hade ”tvåan” Stockholms län en skattad simkunnighet som var högre än för landet totalt sett, nämligen 82%. Att det är så stor spridning mellan länen menar Karin Brand (generalsekreterare vid SLS) beror på att det är kallare i norr, och att möjligheten att bada utomhus därmed minskar högre upp i landet. (SLS, [2015-02-09b])

1.3.2 Skolrelaterad forskning, Sverige

I den *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003 (NU-03): Idrott och hälsa* (Eriksson 2005, s.126) anger 96,5% av eleverna att de kan simma minst 200 meter. Det framkommer inga skillnader sett till simkunnigheten i förhållande till kön dock så tenderar elevens bakgrund att påverka då resultatet visar att bland de elever som själva invandrat uppger hela 8,1 % att de inte kan simma. Anledningen till detta förklaras i rapporten bero på de olika traditioner och förutsättningarna som finns. Anmärkningsvärt är att det i rapporten även framkommer att det bland de elever som har minst betyget G i idrott och hälsa är drygt 3 % som uppger att de inte kan simma och bland eleverna som har högsta betyg, MVG, är det fortfarande 0,5 % som anger att de inte är simkunniga. (ibid. s. 98, 126-129, 157)

2004 genomförde Skolverket en undersökning där syftet var att bedöma hur skolorna arbetar med och lever upp till målen att eleven kan "simma och hantera nödsituationer vid vatten". För att undersöka detta genomfördes en enkätundersökning med huvudmännen på skolorna. Resultatet visar bland annat att 94% av eleverna med kommunal huvudman och 96% av eleverna med fristående huvudman som gick ut årskurs 5 våren 2003 kunde simma. Här bör tilläggas att definitionen för simkunnighet varierade mellan skolorna. Vissa skolor hade ingen specifik definition för simkunnighet och för resterande skolor så varierade definitionen mellan att eleven skulle kunna simma mellan 25-250 meter för att räknas som simkunnig. Att definitionerna varierade berodde på det svävande målet i kursplanen, att eleven skall "kunna simma". Huvudmännen fick även svara på hur simkunnigheten vanligen kontrolleras. Skolverket bedömer att det ända rätta sättet att kontrollera om en elev är simkunnig är genom praktiska övningar, och riktar kritik mot de skolor som inte anammar detta. Ett exempel har varit att föräldrar tillåtits intyg om barnets simkunnighet. Resultatet visar att Skolverket riktat kritik mot hela 11% av de medverkande kommunerna och 8% av de fristående skolorna. (Skolverket, 2004, s. 1-5, 8)

2010 genomförde Skolverket en uppföljning av den undersökning som de genomförde 2004 (Skolverket 2004). Undersökningen genomfördes genom en postal enkät med de ansvariga lärarna i idrott och hälsa på skolorna. I samband med undersökningen var målet att eleven i slutet av årskurs fem skall ha "god vattenvana, vara trygg i vatten, kunna simma 200 meter, varav 50 meter på rygg, och hantera nödsituationer vid vatten", utifrån detta ombads lärarna skatta hur många pojkar respektive flickor som beräknades att inte uppnå dessa målen, vilka

orsakerna till detta var och hur de kontrollerade om eleverna var simkunniga. Resultatet visar att totalt 8,3% av eleverna inte når upp till målen för simning. Anledningarna till detta är främst kopplade till rädsla och kulturella orsaker. På frågan om hur skolorna kontrollerade simkunnigheten avgav alla skolor utom en att de använde sig av praktiska prov. Den skola som inte använde praktiska prov angav istället att de använde sig utav intyg från föräldrarna för kontroll av målet för simning. (Skolverket 2010, s. 3-4 ,6, 10)

I slutet av 2014 gav Skolverket ut rapporten ”Simkunnighet i årskurs 6” som är en uppföljande rapport på ”Uppföljning av simkunnighet i årskurs 5”. I denna rapport har Skolverket undersökt andelen simkunniga elever i grundskolans årskurs 6 utifrån kunskapskravet för simning i Lgr11. De har tillfrågat lärare i idrott och hälsa på totalt 500 skolor (300 kommunala skolor och 200 friskolor) där 407 skolor deltagit. De kommer fram till att 95.4% av eleverna i årskurs 6 anses som simkunniga. De knappt fem procent som inte anses simkunniga motsvarar drygt 4500 elever i landet. I undersökningen fick lärarna även svara på vilka simsätt man lär ut. Resultatet visar att samtliga lärare lär ut bröstsim, 89% livräddningsryggsim, 24% ryggcrawl, 21% crawl och 1% fjärlissim. (Skolverket 2014, s. 4-7, 12, 19-20)

1.3.3 Forskningsläge, internationellt

Då studien avser att undersöka både skattad och faktisk simförmåga är det relevant att presentera forskning som berör detta.

Kevin Moran (2008, s. 114-127) undersökte i sin studie simkunnighet, kunskap kring vattensäker och kunnande av livräddning samt hjärt- och lungräddning bland nyzeeländska elever i årskurs 11. Genom en enkätundersökning fick han fram att 54% av de drygt 2000 undersökta eleverna ansåg att de inte kunde simma mer än 100 meter. Han fann även att fler kvinnor än män ansåg sig som mindre simkunniga och att det fanns en socioekonomisk skillnad, där elever från skolor ur högre socioekonomiska områden hade högre simkunnighet jämfört med elever från skolor ur områden med låg socioekonomisk status. Undersökningen visade också på en skillnad i simkunnighet mellan olika etniska grupper. Där elever med europeiskt- och maoriursprung hade högre simkunnighet än elever med ursprung från Asien eller stillahavsöarna. En av slutsatserna, han lägger fram, är att man behöver uppmärksamma den oroväckande stora andelen ungdomar som har bristande simkunnighet och betonar

insatser mot grundläggande simkunnighet, särskilt hos elever med annan etnisk bakgrund och skolor i de lägre socioekonomiska områdena.

Likt Moran undersöker Zuozienė, Akelytė & Kazys Zuoza (2012, s. 71-76) i sin studie elevers skattade simförmåga. Studien syftar dels till att analysera statistiken för unga under 19 år som omkommit genom drunkning i Litauen under tidsperioden 2000-2012 samt låta barn i litauiska grundskolans årskurs 1-4 fylla i en självskattningsenkät av egen simförmåga och kunskap kring att föra sig vid vatten. Frågorna kring simförmåga och kunskap att föra sig i vatten baseras på litauiska grundskolans program för att lära skolbarn att simma. Resultatet visar att 487 unga under 19 år omkom genom drunkning under denna period, av dessa var 80,3% pojkar. Resultatet i självskattningen visar 25,6% av eleverna anser sig som ej simkunniga, 30,4% av flickorna och 20,4% av pojkarna, och 67,2% som simkunniga och 7,2% kunde inte svara på frågan ifall de var simkunniga eller inte. Av de elever som ser sig som simkunniga anser en större andel pojkar än flickor sig kunna simma "längre än en idrottshall". Dock visar resultatet att kunskapen kring att föra sig vid vatten var god.

En norsk studie (Kjendlie, Pedersen, Thoresen, Setlo, Moran & Stallman 2013, s. 301-313) undersöker man, i motsats mot Moran et al. (2008) och Zuozienė et al. (2012), barns faktiska simfärdighet och hur den förändras mellan lugna och ostadiga vattenförhållanden. 66 stycken 11-åriga barn testas vid två tillfällen, ett vid lugna förhållanden och ett vid simulerat ostadiga förhållanden som skapas med hjälp av en "vågball". Man har valt att undersöka gruppen 11-åriga barn av den anledningen att barn i denna ålder ska enligt det norska skolsystemet vara simkunniga. Barnen testades i att; simma 200 meter, flyta 3 minuter i ryggläge, dyka i vattnet samt rulla i vattnet. Resultatet visar att 80% av barnen klarar av att simma 200 meter i det lugna förhållandet medan 59% av barnen klarar av det i ostadiga förhållandet. Författarna tycker att det är värt att uppmärksamma det faktum att 20% av barnen inte klarar av att simma 200 meter i lugna förhållande och att andelen nästa dubblas i det ostadiga förhållanden. Utifrån resultatet anser de att det är av stort intresse att i simundervisningen försöka simulera situationer som liknar förhållanden i öppet vatten.

Moran et al (2008), Zuozienė et al. (2012) och Kjendlie et al. (2013) undersöker antingen skattad eller faktisk simförmåga bland elever. Petrass, Blitvich, McElroy, Harvey och Moran (2012, s. 136-148) har istället jämfört skattad med faktisk simförmåga. I studien jämför de unga vuxnas självskattade och faktiska simförmåga samt deras förmåga att föra sig i vatten.

Man gjorde detta genom att använda sig av testmallen "Can you swim?" som består av en självskattningsenkät samt ett praktiskt test av deltagarnas simförmåga och förmåga att föra sig i vatten. I testerna deltog 21 personer, samtliga deltagare studerade antingen till idrottslärare eller studerade idrottsvetenskap. Resultatet i denna studie pekar mot att unga vuxna tenderar att underskatta sin simförmåga, dvs. att deras praktiska förmåga/resultat är bättre än den skattade. Man menar att deltagarna har en dålig insikt mellan sin skattade och faktiska simförmåga. Detta då några av de som klassade sig som god eller utmärkta simmare även skattade sig klara av att simma 100 meter eller mindre. De kvinnliga deltagarna i studien skattade sin simförmåga något bättre än de manliga deltagarna.

I en likande internationell studie har även Moran, Stallman, Kjendlie, Dahl, Blitvich, McElroy, Goya, Teramoto, Matsui och Shuji (2012, s. 122-135) jämfört unga vuxnas skattade och faktiska simförmåga och förmåga att föra sig i vatten. Även här genomförs testet i två steg, där deltagarna först får skatta sin simförmåga och förmåga att röra sig i vatten genom en enkät och sedan genomgå ett praktiskt test för att testa dessa förmågor. De 373 deltagarna (53% män och 47% kvinnor) i denna studie är studenter från sex universitet i Australien, Norge, Japan och Nya Zeeland som antingen studerar till idrottslärare eller idrottsvetenskap. Resultatet för denna studie pekar också mot att många deltagare underskattar sin simförmåga, männens skattning stämde något mer överens med verkligheten än de kvinnliga deltagarna. Vad man dock anser anmärkningsvärt är att deltagarna verkar ha svårigheter uppskatta sin simförmåga, oavsett om de över- eller underskattar sin förmåga. Sen framhåller både Petrass et al. (2012) och Moran et al. (2012) att deltagarna i respektive studie, med hänsyn till deltagarnas bakgrund, inte är den bästa representationen för en mer allmän befolkning.

1.3.4 Forskning kopplad till självvärdering

I skolverkets utvärdering av idrottsämnet 2003 frågade man sig om man kunde lita på elevens egen uppfattning. Detta utreddes genom att jämföra elevernas förväntade betyg med betyget de sedan fick från sin lärare. Resultatet visar ett starkt samband mellan elevernas förväntade och faktiska betyg (signifikans nivå $p < 0,001$). (Eriksson 2005, s. 95)

I Adams, Matthews, Ebbeling, Moore, Cunningham, Fulton, och Heberts (2005, s.389-398) utredning fick deltagarna göra tre olika självskattningstester för fysisk aktivitet. Resultatet från de tre självskattningstesterna jämfördes med den objektiva skattningen av faktisk fysisk

aktivitet. Detta för att finna eventuella "felkällor"(då självskattning och objektiv skattning ej stämmer överens) som beror på "social önskvärdhet" och "socialt godkännande". "Social önskvärdhet" innebär att individen framställer sig i linje med kulturella normer och "socialt godkännande" innebär att individen framhåller ett för testet positivt/bra svar. Resultatet visar att "felkällor", såsom över- eller underskattning, ofta uppstår som följd av att skattningen har påverkats av "social önskvärdhet" och därför inte stämmer överens med den objektiva skattningen av fysisk aktivitet.

Rose-Marie Ahlgren (1991 s. 67) definierar i sin avhandling *Skolelevers självvärdering* begreppet självuppfattning som elevernas värdering av sig själva som skolelever, alltså deras *självvärdering som skolelever*. Syftet med studien var att undersöka hur ungdomar (elever i årskurs 4, 6 och 8) självvärderar sig som skolelever samt om denna värdering kan kopplas samman med vissa faktorer i deras omgivning som påverkar elevens tolkning av andras reaktioner. Eleverna självvärderar nämligen sig som skolelev utifrån det sociala samspelet med klasskamrater och lärare. Eleverna tolkar och värderar sina prestationer och färdigheter utifrån de tolkningar och reaktioner som klasskamrater och lärare framhåller. "Tolkning av andras reaktioner antas ske i förhållande till egna men också klasskamraternas *förutsättningar* och tidigare *erfarenheter* av sina prestationer i skolan, hur *viktigt* man själv tycker att det är att vara duktig i skolan och hur viktigt man tror att klasskamraterna tycker det är att vara duktiga samt den egna och klassens *ambitionsnivå*". Resultatet visar att pojkar har högre självvärdering än flickor men att det inte förekommer någon skillnad i självvärdering mellan olika årskurser. Vidare menar Ahlgren att inställningen till ämnet påverkar självvärderingen. Elever som är positivt inställda har också en högre självvärdering än elever som har en negativ inställning. (ibid s. 155-157)

1.3.5 Forskning kopplad till observation

Bjørndal (2005, s. 26-27) förklarar begreppet observation i pedagogiska sammanhang som en uppmärksam iakttagelse som är koncentrerad på att uppmärksamma något av pedagogisk betydelse. Han menar vidare att det finns två typer av observation. Observationer av *första ordningen* som är observationer med fokus på en pedagogisk situation och observation av *andra ordningen* som en övergripande observation där observatören både observerar och är delaktig i den pedagogiska situationen på samma gång. Denscombe (2009, s. 272-274) menar att observationsstudier är ytterst beroende av observatören. Det är bara observatören som

väljer att tolka situationen utifrån vad hon/han uppfattar. Detta påverkas av observatörens minne, perception och/eller humör. Så det krävs av observatören att hon/han vet vad som ska observeras, är insatt i ämnet och har fokus på uppgiften. Detta blir än mer noggrant om det är flera som ska observera samma situation.

Det gäller att man är väl förberedd inför en observation så som att man vet vad som ska observeras och hur det ska ske, rätt material finns, hur man ska förhålla sig till observationsobjektet och hur observationen ska registreras (Bjørndal 2005, 41-45).

1.4 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är undersöka simkunnigheten för elever i årskurs 6 samt att jämföra elevers skattade och faktiska simförmåga utifrån kunskapskravet för simning i Lgr11.

Frågeställningar:

1. Hur stor andel elever skattar sig som simkunniga?
2. Hur stor andel elever är simkunniga enligt observation?
3. Stämmer elevernas skattade simkunnighet överens med deras faktiska simkunnighet?

1.5 Hypotes

Enligt resultatet i Skolverkets rapport *Simkunnighet i årskurs 6* (2014) så tror vi att ca 95 % av eleverna kommer att vara simkunniga enligt kunskapskravet för simning i årskurs 6. Vidare tror vi att eleverna kommer att överskatta sin simförmåga. Detta utifrån tidigare forskning som bland annat lyfter fram att man i samband med fysisk aktivitet skattar sin förmåga felaktigt beroende på att man anger "socialt önskvärda" svar (Adams et al. 2005, s. 389-398) samt att elever i skolsammanhang tenderar att värdera sig utifrån de förväntningar som den sociala omgivningen ställer (Ahlgren 1991, s. 155-157). Därmed tror vi att andelen elever som skattar sig som simkunniga kommer att vara högre än andelen simkunniga elever.

2 Metod

2.1 Val av metod

Denna studie avser att undersöka och jämföra skattad och faktisk simförmåga hos elever i grundskolans årskurs 6. Då undersökningen avser att undersöka både skattad och faktisk simförmåga så används två olika metoder, enkät och observation.

För att få fram elevens skattade simförmåga används en enkät (se bilaga 2). Enkäten är även utformad för att i efterhand kunna avgöra om eleven, utifrån definitionen i kunskapskravet för simning i Lgr11, kan räknas som simkunnig i förhållande till sin självskattning. Detta har medfört att frågorna i enkäten har slutna svarsalternativ, vilka är relaterade till kunskapskravet för simning i Lgr11. (Hassmén & Hassmén 2008, s. 236-237)

För att kunna mäta om eleven är simkunnig enligt definitionen i kunskapskravet för simning i Lgr11 används ett simtest, där elevens faktiska simförmåga avgörs genom observation. En observation kan vara av öppen eller dold karaktär, dvs. att eleven är medveten eller omedveten om att hon/han blir observerad. Vi använder en observation av öppen karaktär, vilket medför att eleven är medveten om att den deltar i testet. I och med detta kan samtliga deltagare få samma information om testet (Hassmén & Hassmén 2008, s. 267-268). Då vi har valt att göra en öppen observation av en pedagogisk situation och kommer vara närvarande under testet menar Bjørndal (2005, s. 26-27) att det finns två olika sätt att genomföra sin observation på. Han menar att en observationen i samband med en pedagogisk situation antingen kan vara av första eller andra ordningen, där skillnaden är att man som observatör själv deltar eller inte deltar i aktiviteten. Observationen som används i undersökningen är av första ordningen, dvs. att observatörerna inte kommer delta i aktiviteten utan enbart fokuserar på att observera simtestet.

För att en jämförelse av elevens skattade och faktiska simförmåga ska vara möjlig så krävs att eleven delger sitt namn på enkäten, så att det i sammanställningen av resultatet går att para ihop elevens enkät med dess resultat vid simtestet.

Studiens utformning är inspirerad av Petrass et al. (2012, s. 136-148) och Morans et al. (2012, s. 122-135) undersökningar, vilka har undersökt skattad och faktisk simförmåga bland unga

vuxna, genom just självskattning och simtest. Då det är en beprövad metod att använda självskattningsenkäter och simtest för att jämföra skattad och faktisk simförmåga, är detta relevanta metoder för denna undersökning.

2.2 Urval

Undersökningen syftar till att undersöka skattad och faktisk simförmåga bland elever i grundskolans årskurs 6. Anledningen till att undersökningen genomförs med elever i årskurs 6 är för att det är först i årskurs 6 som eleverna berörs av kunskapskravet för simning.

Ytterligare en anledning är att Skolverket (2014) har publicerat en rapport som undersöker simkunnigheten bland elever för just elever i grundskolans årskurs 6. Upptagningsområde är av bekvämlighet begränsat till Stockholms län. Målpopulation är därmed elever i grundskolans årskurs 6 i Stockholms län.

Urvalet är baserat på ett bekvämlighetsurval, där grundskolor i Stockholms län som har elever i årskurs 6 har kontaktats. Vi kontaktade skolor där vi kände personal, skolor som låg nära tillhands och skolor som vi fått höra skulle genomföra simtester. Sammanlagt kontaktades sju skolor, av dessa var tre villiga att delta i studien, tre skolor avböjde medverkan med hänvisning till att de inte hade tid och en skola avböjde medverkan med hänvisning till att de inte hade simundervisning under testperioden. Av de tre skolorna som tackat ja till att medverka i studien valdes en skola bort. Detta på grund av att det visade sig att eleverna som kunde delta i undersökningen inte ingick i undersökningens målpopulation (eleverna gick i årskurs 8). I undersökningen deltog alltså elever från två skolor från Stockholms län. Den ena skolan är belägen i Stockholms kommun och den andra skolan i en kranskommun. Målet inför undersökningen var att ha minst 80 deltagare. Detta med hänvisning till tidigare studier inom samma område, exempelvis Kjendlie et. al. (2013, s. 301-313) studie, vilken hade ett urval av liknande omfång (66 deltagare). Sammanlagt ingick totalt 102 elever i urvalet. I samband med undersökningen uppstod både ett internt och ett externt bortfall på totalt 35 elever, vilket medför att resultatet baseras på 67 elever. Det interna bortfallet bestod av 2 elever och berodde på att enkäten var felaktigt ifylld. Anledningarna till det externa bortfallet på totalt 33 elever berodde på att 24 elever inte deltog på grund av att de var frånvarande och/eller saknade godkännande från vårdnadshavare att delta i undersökningen, att 2 elever avböjde sin medverkan vid undersökningstillfället samt att 7 elever inte deltog på grund av sjukdom eller skada.

2.3 Undersökningen

Undersökningen består av två delar, en självskattningsenkät och en observation av ett simtest. Båda delar genomförs vid samma tillfälle och är baserade på kunskapskravet som finns för simkunnighet i årskurs 6, att “eleven kan simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge” (Skolverket 2011, s. 58). *Enkäten* (se bilaga 2) består av tre frågor som berör elevens simförmåga. Simtestet som observeras med hjälp av ett observationsprotokoll (se bilaga 3) beskrivs utförligare under rubriken ”Simtest” nedan.

2.3.1 Simtest

Deltagaren ska sammanlagt simma 200 meter, varav 150 meter i magläge och 50 meter i ryggläge. För att testet ska bli likvärdigt för samtliga deltagare så har vi bestämt att deltagaren först simmar 150 meter i magläge följt av 50 meter i ryggläge. Deltagaren får endast använda sig av definierade simsätt, det vill säga bröstsim, crawl och fjärlssim i magläge samt livräddningsryggsim och ryggcrawl i ryggläge. Deltagaren ska simma hela sträckan utan uppehåll. Ifall deltagaren gör något av följande; tar i linan, går/står på botten, nuddar/skjuter ifrån väggen vid vändning eller använder ej definierade simsätt, så räknas detta som att testet är avbrutits. Detta noteras i observationsprotokollet (se bilaga 3) tillsammans med när i förhållande till avklarad sträcka samt en kommentar om varför förseelsen inträffade.

2.4 Genomförande

Lärare i idrott och hälsa samt rektorer på olika skolor i Stockholms län har kontaktats per mail eller telefon. Vid kontakten delgavs information om undersökningens syfte och genomförande samt de etiska riktlinjer som undersökning förhåller sig till. Ett missivbrev (se bilaga 4) samt ett informationsbrev till vårdnadshavare (se bilaga 5) skickades ut till de tre intresserade skolornas huvudmän samt ansvarig lärare i idrott och hälsa som skulle medverka vid testtillfället. I missivbrevet fanns information till skolan om testets syfte och genomförande. Informationsbrevet till elevernas vårdnadshavare vidarebefordrades, av den ansvariga läraren i idrott och hälsa som skulle medverka vid testtillfället, till elevernas vårdnadshavare. Brevet innehöll information om undersökningens syfte, genomförande och etiska förhållningssätt. Informationsbrevet innehöll även en del där vårdnadshavaren kunde ge sitt medgivande till

elevens deltagande i studien. Vårdnadshavaren fick möjligheten att ge sitt medgivande antingen genom skriftlig inlämning av informationsbrevet eller genom e-post. Undersökningen genomfördes sedan med de elever som fått godkännande av sin/sina vårdnadshavare att delta i studien.

Enkätfrågorna och observationsschemat utformades efter kunskapskravet för simning i Lgr11. Dessa har sedan granskats utav vår handledare samt en person som utbildar studenter på GIH inom området simning. Detta för att kontrollera att de är utformade på ett sätt så att de passar in i skolans miljö och kan besvara undersökningens syfte.

Undersökningen genomfördes i samband med att skolorna skulle genomföra simtester. Då simtestet för denna undersökning bygger på kunskapskravet för simning i årskurs 6 så påverkades inte lärarens undervisning. Läraren kan använda sig av undersökningens simtest för att göra bedömningar utifrån kunskapskravet. Att undersökning genomfördes i samband med skolornas ordinarie undervisning medförde dock att eleverna från ena skolan genomförde testet i en 50-metersbassäng och att eleverna från den andra skolan genomförde testet i en 25-meterbassäng. Undersökningen börjar med att eleverna får information om de etiska riktlinjerna, samt hur enkäten ska fyllas i och hur simtestet kommer att gå till. I samband med informationen påminns även eleverna om det kunskapskrav som de strävar mot att uppnå och som undersökningen bygger på. Efter informationen fyller eleverna i enkäten, vilken samlas in direkt då eleven är klar. När samtliga elever har fyllt i enkäten så påminns eleverna än en gång om hur simtestet går till. Simtesterna genomförs av flera elever samtidigt, 10-12 elever åt gången. Under simtestet visste vi vilka elever som var i bassängen men inte personligen vem som var vem. Eleverna startar en åt gången genom att ta sig ner i vattnet på valfritt sätt, oavsett om eleven dyker i eller börjar nere i bassängen så startar simtestet när eleven lämnar kanten. Efter genomfört test meddelar eleverna sitt namn till oss.

Vi observerade eleverna från var sin sida av bassängen för att kontrollera att eleverna följer simtestets ramar. Under observationerna gör vi individuella bedömningar utifrån simtestets observationsprotokoll. Eftersom det är många elever i bassängen åt gången fokuserar vi på att notera de förseelser som medför att simtestet räknas som ej godkänt. Efter varje testtillfälle har vi sedan gemensamt gått igenom och fyllt i observationsprotokollen utifrån de individuella bedömningarna. I samtliga fall har våra bedömningar varit likvärdiga. När observationsprotokollen är ifyllda paras dessa ihop med respektive elevs enkät.

Då samtliga undersökningar genomförts så granskades giltigheten för samtliga enkäter, varpå resultatet för två elever föll bort på grund av att enkäten var felaktigt ifylld. Därefter fördes resultatet från både enkät och simtest in i ett Microsoft Excel dokument för att genomföra analys och statistisk bearbetning.

2.5 Analys

Resultaten från enkäten redovisas fråga för fråga enligt följande:

Fråga 1, 'Kan jag simma?', har vi redovisats som Ja(1) och Nej(2).

Fråga 2, 'Hur långt kan jag simma utan att stanna?', redovisas utefter det intervall som eleven skattat sig inom. Där 0 anges som 0, intervallet 1-50 som 50, intervallet 51-100 som 100, 101-150 som 150 samt intervallet 151-200 och 200+ båda har tolkats som 200.

Fråga 3, 'Vilka simsätt kan jag?' redovisas utifrån de simsätt som eleven har angett.

Resultatet för frågan har delats upp i tre delar. Om eleven har angett något simsätt i magläge ja(1) eller nej(2), om eleven har angett något simsätt i ryggläge ja(1) eller nej(2) samt om eleven behärskar simsätt i både mag- och ryggläge ja(1) eller nej(2).

Utifrån resultatet har sedan avgjorts om eleven skattat sig som simkunnig eller ej enligt kunskapskravet för simning i Lgr11. För att vara simkunnig måste eleven ha svarat ja på första frågan, 200 meter på andra frågan samt angett simsätt i både mag- och ryggläge på tredje frågan. En elev skattad som simkunnig anges som siffran 1, annars anges siffran 2.

Resultatet ifrån observationsprotokollet redovisas enligt följande:

Först anges hur långt eleven har simmat i mag- respektive ryggläge, därefter sammanfattas elevens totala distans i meter. Sedan redovisas om eleven använder definierade simsätt i mag- och ryggläge, simmar utan avbrott, tar i linan, går/står på botten och/eller nuddar/skjuter ifrån väggen vid vändning, där detta redovisas som ja(1) eller nej(2). Utifrån dessa resultat avgörs sedan om eleven kan anses som simkunnig eller ej enligt kunskapskravet för simning i Lgr11. För att eleven ska anses som simkunnig måste eleven klarat den fullständiga längden (150 meter i magläge följt av 50 meter i ryggläge) och förhållit sig till simtestets riktlinjer utan anmärkningar.

I Exceldokumentet presenteras resultatet för en elev på varje rad, detta för att analys sedan ska vara möjlig. De resultat som presenteras är andelen elever som anser att de kan simma,

andelen elever som skattat sig som simkunniga enligt enkäten, andelen simkunniga elever enligt simtestet, en jämförelse av skattad och faktisk simmad distans samt en jämförelse mellan skattad och faktiskt simförmåga. Jämförelserna har analyserats med hjälp av parat t-test och Chi2-test.

2.5.1 Statistisk bearbetning

För att beräkna andelen elever som anser att de kan simma, andelen elever som skattat sig som simkunniga enligt enkäten och andelen simkunniga elever enligt simtestet samt skapa figurer som presenterar dessa data så används Microsoft Excel.

För att jämföra skattad med faktiskt simmad distans så används ett t-test. Eftersom syftet är att jämföra den enskilda elevens skattade och faktiska avklarade distans så används ett parat t-test. Då elevens testresultat både kan vara högre eller lägre än dess skattade resultat används en tvåsidig fördelning (Ejlertsson 2012, s. 119).

För att jämföra skattad och faktisk simförmåga så har vi använt oss av ett Chi2-test. Anledning till att Chi2-test används beror på att det testet visar på eventuella samband mellan nominalskalevariabler (Dahmström 2000, s. 172-173). Nominalskala innebär en ren klassificering av data, där man kan göra en indelning i grupper utan rangordning mellan grupperna (Ejlertsson 2012, s. 49, 196), i detta fall simkunnig eller icke-simkunnig enligt skattning och simtest.

Signifikansnivån är satt till $p < 0,05$ både för det parade t-testet och Chi2-testet. Om $p > 0,05$ så finns ingen statistisk signifikans utan då ska nollhypotesen accepteras, dvs. att det inte finns någon skillnad eller förändring i det som mäts (ibid., s. 118).

2.6 Etiska överväganden

De etiska aspekterna för uppsatsen grundar sig i de fyra allmänna huvudkraven, informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet, som Vetenskapsrådet framhåller (Vetenskapsrådet 2002, s. 5-6). Eftersom att denna studie riktar sig mot elever, under 15 års ålder inom grundskolan är det extra viktigt att ha ett korrekt etiskt förhållningssätt.

Informationskravet ställer krav på att samtliga berörda i undersökningen blir tilldelade information om studiens syfte, tillvägagångssätt och att deltagandet är frivilligt och att de har rättigheten att avbryta sin medverkan under hela undersökningsprocessen (ibid., s. 7-8). Informationskravet har tillämpats genom att delge information om undersökningen, dess syfte och tillvägagångssätt till de berörda lärarna, huvudmän samt elever och dess vårdnadshavare. Både i informationen inför och under undersökningstillfället gavs information om att medverkan i studien är frivillig och att deltagarna har möjlighet att avbryta sin medverkan när som helst i undersökningen.

Enligt samtyckeskravet så krävs deltagarens samtycke för dess medverkan i en undersökning. Detta innebär, liksom informationskravet delger, att deltagaren själv bestämmer över sin medverkan i undersökningen och dess samtycke krävs genom hela undersökningsprocessen, om deltagaren vill avbryta sin medverkan skall detta inte medföra några negativa effekter. Om deltagaren är under 15 år så krävs dessutom vårdnadshavares samtycke (ibid., s. 9-11). När deltagarna informerats om studien så har de även delgivits information kring samtycke. Då denna studie ämnar sig att undersöka elever i grundskolans årskurs 6 så har vi därför inhämtat samtycke från både eleven själv och dess vårdnadshavare. För att eleven skall få medverka i undersökningen så har det krävts att både eleven och dess vårdnadshavare gett sitt samtycke. I de fall då svar ej erhållits från vårdnadshavare eller då vårdnadshavare inte givit sitt samtycke så har eleven inte kunnat medverka i undersökningen även om eleven givit sitt samtycke. Även i de fall då vårdnadshavare givit sitt samtycke men eleven valt att avböja sin medverkan, så har eleven inte deltagit i undersökningen.

Konfidentialitetskravet medför att samtliga deltagares personuppgifter ska hanteras med stor varsamhet. Detta innebär att obehöriga inte ska kunna ta del av deltagarnas personuppgifter eller att utomstående inte ska kunna koppla samman deltagarens resultat med individen i fråga (Veteskapsrådet 2002, s. 12-13). I undersökningen har elevens namn använts vid både enkät och observationsprotokoll, detta för att kunna koppla samman elevens resultat. Dessa har förvarats samlade och utom åtkomst för utomstående. Sedan har elevens namn avkodats till pojke eller flicka i resultatsammanställningen, så en elevs resultat i resultatsammanställningen kan inte kopplas samman med personen i fråga. Resultatet redovisas inte för den enskilda individen utan för samtliga deltagare som grupp.

Nyttjandekravet innebär att insamlad data och personuppgifter endast får användas i samband med pågående forskningsändamål (ibid., s.14). Vi förhåller oss till detta genom att all insamlad data och personuppgifter enbart kommer att användas i samband med denna undersökning.

2.7 Reliabilitet

För att höja reliabiliteten i en undersökning bör alla testtillfällen vara likartade, dvs. att den omgivande miljön bör vara densamma och instruktioner bör ges på samma sätt varje gång (Hassmén & Hassmén 2008, s.132). Testerna har genomförts i samband med att klasserna haft sina ordinarie simtester. Detta medförde att den omgivande miljön inte kunnat påverkas och att testerna således genomförts i olika simhallar. Eleverna från den ena skolan genomförde simtestet i en 25-meters bassäng och eleverna från den andra skolan genomförde simtestet i en 50-metersbassäng. Då eleverna oavsett längd på bassängen skulle försöka simma en sträcka på totalt 200 meter utan uppehåll kan man påstå att detta inte haft någon påverkan på reliabiliteten i studien. Å andra sidan kan man hävda att eleverna måste genomföra fler vändningar om de simmar i en 25-meters bassäng jämfört med om de simmar i en 50-meters bassäng och att detta medför då att reliabiliteten påverkats. Vad gäller informationen vid testtillfällena så är det av stor vikt att samtliga deltagare får exakt samma information. Ett sätt att tillämpa detta kan vara att ha informationen inspelad (Hassmén & Hassmén 2008, s.132). Detta är dock inget som använt i denna undersökning. Istället utgick informationen från frågorna i enkäten samt observationsprotokollet. Detta för att säkerställa att samtliga deltagare tagit del av samma information.

För testadministratören är det viktigt att veta exakt hur undersökningen skall gå till samt vilken procedur som är den som skall bedömas som korrekt respektive inkorrekt. I de fall då man är fler som bedömer så är det extra viktigt att det finns tydliga kriterier kring detta, för att uppnå en likvärdig bedömning och på så sätt höja reliabiliteten. För att avgöra hur bedömningen i dessa fall har påverkat reliabiliteten kan man använda sig av interbedömarreliabilitet (IBR), vilket bedöms genom att dividera antalet likvärdiga bedömningar med det totala antalet bedömningar. (ibid., s.132) Inför undersökningen var vi därför noggranna med att göra en tydlig mall, utformad för att kunna avgöra om en elev räknas som simkunnig eller ej enligt kunskapskravet för simning i Lgr11. Utifrån observationsprotokollet gjordes enskilda bedömningar, vilka sedan jämfördes med varandra. I

samtliga fall var bedömningarna desamma, vilket medför hög IBR och således höjs reliabiliteten i undersökningen.

Om man ska göra flera mätningar i en studie så ökar risken att mätningarna inte stämmer överens med varandra om tiden mellan mätningarna är för lång. Detta då det man avser att mäta kanske förändras över tid, vilket kan påverka reliabiliteten i studien negativt (ibid., s.133-134). I vårt fall genomfördes enkäten precis innan eleven skulle göra simtestet. Detta medför att eleven bör besitta samma kvalitéer när den fyller i enkäten som när den gör simtestet, eftersom det inte finns någon tid till att påverka sina kvalitéer emellan enkäten och simtestet. Genom att enkät och simtest alltså genomfördes vid samma tillfälle, så ökar reliabiliteten i undersökningen jämfört med om enkät och simtest skulle ha genomförts vid två olika tillfällen. Även det faktum att eleverna inte deltagit i någon aktivitet i samband med testtillfället medför att eleverna inte bör vara fysiskt påverkade, vilket annars kunnat påverka deras prestation under testet och således resultatet.

2.8 Validitet

Denna studie syftar till att mäta skattad och faktisk simkunnighet samt att jämföra skattad och faktisk simförmåga. I avseendet att mäta skattad och faktisk simkunnighet så utgår undersökningen från kunskapskravet för simning i Lgr11. Detta innefattar att “eleven ska simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge” (Skolverket 2011, s. 58), alltså att eleven sammanlagt ska simma 200 meter och använda sig av simsätt i både mag- och ryggläge.

I enkäten får eleven ange hur lång distans den anser sig klara av att simma och vilka simsätt hon eller han behärskar. Detta medför tillräckligt med information för att avgöra om eleven skattat sig som simkunnig eller ej. Detsamma gäller för simtestet, där eleven enligt testets ramar först simmar 150 meter i bröstläge följt av 50 meter i ryggläge, vilket även det medför tillräcklig information för att avgöra om en elev räknas som simkunnig eller ej enligt observationen. Detta medför att studien mäter vad den avsåg att mäta, skattad och faktisk simförmåga, vilket stärker validiteten.

Hassmén och Hassmén (2008, s. 137-144) talar om intern validitet, olika påverkan inom den undersökta gruppen, och extern validitet, undersökningens generaliserbarhet mot andra grupper, miljöer och situationer. Sett till intern validitet så har denna undersökning relativt hög intern validitet. Visserligen är undersökningen genomförd i större grupp men intresset

ligger i hur den enskilda individen svarar på sin enkät och hur de genomför sitt simtest. Sedan jämförs detta resultat med samtliga deltagares skattade och faktiska simförmåga. Dock finns möjligheten för en elev att se vad klasskamrater har svarat på sina enkäter. Den externa validiteten är varken hög eller låg. Urvalet är baserat på ett bekvämlighetsurval, vilket kan leda till lägre validitet, men då författarna inte har någon tidigare relation till elever som deltagit i undersökningen så påverkar detta inte resultatet. I och med detta så har vi heller ingen kännedom om elevernas tidigare simerfarenheter eller erfarenheter av att skatta sin förmåga. Dock är urvalsgruppen representativt för målpopulationen, elever i årskurs 6 i Stockholms län, och går att jämföra i ett större sammanhang med andra liknande studier.

3 Resultat

Resultatet visar att samtliga 67 deltagare anger att de kan simma (se figur 1).

Figur 1: Andelen elever som angivit att de kan simma.

Utifrån analysen av enkäterna visar resultatet att 60 elever (89,6%) kan anses simkunniga enligt kunskapskravet för simning i Lgr11 utifrån sin skattning och att 7 elever (10,4%) inte är det (se figur 2). Orsakerna till att de 7 eleverna som enligt enkäten inte kan anses som simkunniga varierar från fall till fall. Av dessa 7 elever skattade 4 att de kunde simma en sträcka som var mindre än 200 meter, 2 elever angav inte något simsätt i ryggläge och 1 elev uppgav både en sträcka som var mindre än 200 meter samt angav inte något simsätt i ryggläge.

Figur 2: Andelen elever som enligt analys av enkät anses som simkunniga.

Utifrån observation och analys av simtest så visar resultatet att 65 av 67 elever kan anses som simkunniga enligt kunskapskravet för simning i Lgr11 (se figur 3). Av de två elever som inte fullföljde simtestet så avbröt en elev testet efter 10 meter genom att gripa tag i linan och en elev avbröt testet efter 140 meter genom att stå på botten.

Figur 3: Andelen elever som enligt observation av simtest anses vara simkunniga

Jämförelsen mellan skattad och faktiskt simmad distans genom parat t-test visar att det inte finns någon signifikant skillnad ($p = 0,3231$) mellan elevernas skattade och faktiska distans.

Det finns inte heller någon tendens till över- eller underskattning mellan elevernas skattade och faktiskt simmade distans, nollhypotesen accepteras.

Jämförelsen mellan skattad och faktisk simförmåga genom Chi2-test visar att det inte finns någon signifikant skillnad ($p = 0,0844$). Alltså bör nollhypotesen accepteras, men då $0,05 < p < 0,1$ så förekommer en tendens till att eleverna underskattar sin simförmåga enligt kunskapskravet för simning i Lgr11.

4 Sammanfattande diskussion

Syftet med denna studie är undersöka simkunnigheten för elever i årskurs 6 samt att jämföra elevers skattade och faktiska simförmåga utifrån kunskapskravet för simning i Lgr11. För att besvara detta användes tre frågeställningar.

1. Hur stor andel elever skattar sig som simkunniga?
2. Hur stor andel elever är simkunniga enligt observation?
3. Stämmer elevernas skattade simkunnighet överens med deras faktiska simkunnighet?

4.1 Skattad simkunnighet

Resultatet av den skattade simkunnigheten delas in i två delar. Dels så har eleverna fått svara på frågan om de kan simma och dels så har elevernas enkätresultat analyserats för att avgöra om eleven skattat sig som simkunnig enligt kunskapskravet för simning i Lgr11.

Jämför man resultatet i undersökningen med andra studiers resultat angående om eleven angivit att den kan simma eller ej, så skiljer sig resultaten åt mellan olika studier. I denna undersökning, där elever i årskurs 6 undersökts, visar resultatet att samtliga elever anser sig kunna simma. Frågan var inte kopplad till någon specifik längd utan behandlade endast om man kunde simma eller ej. Resultatet kan jämföras med Zouzienés et al. (2012, s.71-76) studie, där 67,2% av eleverna i Litauiska årskurs 1-4 anser sig som simkunniga. Resultaten skiljer sig väsentligt från varandra men man får ha i åtanke att eleverna inte är i samma ålder. Enligt Ahlgren (1991, s. 155-157) så förekommer ingen skillnad i elevers självvärdering för

elever i årskurs 4 och 6, men den Litauiska studien innefattar även elever från årskurs 1-3 så för dessa elever kan det ju finnas skillnader i självvärdering och även vad gäller motoriska färdigheter jämfört med äldre elever i årskurs 4 och 6. Resultaten från undersökningen kan även jämföras med Skolverkets rapport från 2004 (Skolverket 2004, s. 1-5), där skolornas huvudmän fick ange hur stor andel av deras elever i årskurs 5 som kunde simma, där var resultatet 94%. Detta resultat baseras på den definition man valt för simkunnighet på skolan, vilken var kopplad till kunskapskravet att eleven skall "kunna simma". Detta medförde att vissa skolor helt saknade specifik definition medan andra skolor hade varierande definitioner som innefattade att eleven skulle simma en distans mellan 25-250 meter. Resultatet från Skolverkets undersökning ligger betydligt närmre denna undersöknings resultat än den litauiska studien. Detta kan dels bero på att dessa elever är närmre varandra i ålder och dels vara beroende av att undersökningar är gjorda i samma land vilket medför att de "simkulturella förhållandena" är de samma.

I den *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003 (NU-03): Idrott och hälsa* (Eriksson 2005, s.126) anger 96,5% av eleverna att de kan simma minst 200 meter. Detta kan jämföras med denna undersökning där 62/67 elever (92,5%) uppger att de kan simma sträckan 200 meter. Jämför man istället med analysen av elevernas enkätresultat visar resultatet att 90% av eleverna har skattat sig som simkunniga enligt kunskapskravet för simning i Lgr11. Det vill säga, det är 90% av eleverna som uppger att de kan simma minst 200 meter och att de behärskar definierade simsätt i både mag- och rygggläge. Resultaten i denna undersökning är alltså något lägre än resultatet som Eriksson fann för elever i årskurs 5 i den nationella utvärderingen av grundskolan 2003. Resultaten för denna undersökning är dock betydligt högre i jämförelse med resultatet i Morans studie (2008, s. 114-127) där det framkom att hela 54%, av de tillfrågade eleverna i nyzeeländska årskurs 11, skattar att de inte kan simma en sträcka som är längre än 100 meter. Utifrån skolverkets rapport (2014) som visar att andelen simkunniga elever i årskurs 6 är ca 95% samt forskning om som visar att elever tenderar att överskatta sina resultat i samband med fysisk aktivitet och i skolsammanhang självskattning (Adams et. al. 2005, s. 389-398; Ahlgren 1991, s. 155-157), var vår hypotes att andelen simkunniga elever skulle vara högre än 95% . Resultat, att 89,6% skattar sig som simkunniga enligt kunskapskravet för simning i Lgr11, stämmer alltså inte helt överens med hypotesen utan ter sig vara något lägre.

4.2 Faktisk simkunnighet

Utifrån simtestet visar resultatet att 97% av eleverna kan anses som simkunniga enligt kunskapskravet för simning i Lgr11.

Undersökningens hypotes var att ca 95% av eleverna borde vara simkunniga enligt kunskapskravet för simning i årskurs 6, grundat på Skolverkets (2014, s. 19) resultat som visar på en simkunnighet på 95,4% bland elever i årskurs 6. Det är därmed ingen större skillnad mellan resultat för undersökningen, att 97% av eleverna var simkunniga, och hypotesen. Enligt Skolverkets rapport ifrån 2010 så ansågs 91,7% av eleverna i årskurs 5 som simkunniga (Skolverket 2010, s. 6), alltså har andelen simkunniga elever sedan dess ökat. Detta tror vi beror på att elevernas åldrar och läroplaner skiljer sig åt. Eleverna i denna undersökning samt i Skolverkets rapport från 2014 är ett år äldre än eleverna i Skolverkets rapport från 2010 och har därmed haft ytterligare ett år att utveckla sina kunskaper. Detta kan jämföras med Kjendlie et al. (2013, s. 301-313) resultat där 80% av de undersökta 11-åringarna (motsvarande ålder för årskurs 5) klarade att simma 200 meter. Eleverna i denna undersökning samt i Skolverkets rapporter från 2010 och 2014 bedöms visserligen utifrån samma kunskapskrav, att "eleven ska kunna simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge", men bedömningen har skett utifrån två olika läroplaner. Eleverna i Skolverkets rapport från 2010 förhåller sig till Lpo94, medan denna undersökning och Skolverkets rapport från 2014 grundar sig i Lgr11. Enligt Lundmark och Kjellgren (2012, s. 34) har simning fått ett ökat omfång sedan övergången från Lpo94 till Lgr11 vilket medfört att eleverna haft större möjligheter till att utveckla sina kvalitéer inom simning, vilket kan vara en anledning till att andelen simkunniga elever ökat sedan 2010. Även det faktum att bedömningen blivit "hårdare" sedan införandet av Lgr11 kan vara en anledning till att andelen simkunniga elever har ökat. En elev kan nämligen inte få betyg i ämnet idrott och hälsa om den inte uppnår samtliga kunskapskrav, en förändring som skett sedan den undersökning som Eriksson (2005, s. 126) gjorde år 2005. Där det framkom att drygt 3% av de undersökta eleverna som hade minst godkänt betyg i idrott och hälsa inte uppnådde kunskapskravet för simning, vilket efter införandet av Lgr11 inte är möjligt.

Något som bör tas i beaktning är det att Skolverkets (2014, s. 4-5) rapport bygger på resultat angivna av lärare i idrott och hälsa, alltså inte från simtester. Däremot får vi utgå ifrån att de tillfrågade lärarna baserat sina svar på bedömning från de simtest som de utfört med sina

elever. Ett simtest som ska bedömas efter samma kunskapskrav som den här studien bygger på.

4.3 Jämförelse mellan skattad och faktisk simförmåga

I resultatet presenteras de två olika jämförelserna av skattad och faktisk simförmåga. Jämförelsen av skattad och faktiskt simmad distans visar på att det inte fanns någon signifikant skillnad. Den andra jämförelsen, där skattad och faktisk simförmåga jämförs utifrån kunskapskravet för simning i Lgr11, gav inte heller någon signifikant skillnad. Men genom att resultatet ger ett $0,05 < p < 0,1$ ($p = 0,0844$) så visar det på en tendens till att eleverna underskattar sin simförmåga. Detta är en slutsats som också både Petrass et al. (2012, s. 136-148) och Moran et al. (2012, s. 122-135) drar i sina studier. I båda studierna tenderar alltså deltagarna att underskatta sin skattade simförmåga gentemot sin faktiska. I dessa studier är deltagarna dessutom unga vuxna som är idrottsligt aktiva, men trots detta har man svårt att göra en korrekt bedömning mellan sin skattade och faktiska simförmåga.

Att eleverna snarare underskattar än överskattar sin simförmåga var inget resultat som vi väntat. I undersökningens hypotes antog vi snarare att eleverna skulle överskatta sin simförmåga gentemot sin faktiska. Detta främst utifrån det som Adams et. al. (2005, s. 389-398) lyfter fram, att personer tenderar till att ge ett socialt önskvärt svar i samband med skattning av fysisk förmåga. I detta fall att eleverna skulle ange en sträcka motsvarande den som de förväntas kunna utifrån kunskapskravet i Lgr11 och på detta sätt göra en överskattning gentemot sin faktiska simförmåga.

En av de främsta anledningarna till att simkunnighet finns som ett krav i den svenska skolan är att det är en livsviktig kunskap, vilket var något SLRS (nuvarande SLS) insåg redan under tidigt 1900-tal (Holmberg 1998, s. 18-19). Enligt MSB (2010, s. 8-9, 12) så omkom 38 barn (0-17 år) i Sverige mellan åren 1998-2007 av drunkning vid badplatser och bassänger. För de äldre barnen som omkom så ansågs en av de vanligaste orsakerna vara bristande eller övervärdering av sin simförmåga. Enligt denna undersöknings resultat och Skolverkets (2014, s. 19) senaste rapport så riskerar alltså 3% respektive 4,6% av de undersökta eleverna i årskurs 6 att drunkna ifall de föll i vattnet 200 meter från närmsta fasta punkt. Det är också av intresse att belysa de 33 elever som representerar det externa bortfallet. Hur hade dessa elever

påverkat resultatet? Utan att dra i alltför stora växlar så kan det vara så att några av de elever som valt att inte delta eller varit frånvarande faktiskt är elever som inte är simkunniga.

4.4 Metoddiskussion

För att kunna svara på studiens syfte, att undersöka simkunnigheten för elever i årskurs 6 samt jämföra elevers skattade och faktiska simförmåga utifrån kunskapskravet för simning i Lgr11, valde vi att använda oss av enkäter och observation av simtest. Eftersom undersökningen belyser både elevers skattade och faktiska förmåga var vi tvungna att göra två undersökningar. Under förberedelserna valde vi att eleverna skulle göra de två undersökningarna vid samma tillfälle, detta för att minimera risken att elevernas kvalitéer förändrats mellan de olika tillfällena. Ordningen på undersökningarna var även den viktig, eleven var tvungen att fylla i enkäten innan den gjorde simtestet, detta eftersom vi var ute efter elevens skattning. Hade eleven först genomfört sitt simtest hade detta påverkat elevens skattning och förmodligen snarare givit svar på vad som hände under simtestet istället för hur eleven uppfattar sig som simkunnig. Då undersökningen har givit svar på studiens frågeställningar anser vi att metoden, att först låta eleven svara på enkäten för att sedan vid samma tillfälle genomföra simtestet, varit relevant för att uppnå studiens syfte.

Målpopulationen för studien, elever i årskurs 6 i Stockholms län, baseras delvis på Skolverkets (2014, s. 4) senaste undersökning där elever i årskurs 6 undersöks, dels på att kunskapskravet för simning första gången påträffas i årskurs 6 och dels utifrån bekvämlighetsprincipen. I efterhand är vi nöjda med att urvalet stämmer överens med målpopulationen, men frågan är hur representativt urvalet är. De skolor som kontaktades, valdes av bekvämlighetsskäl, vi kontaktade skolor där vi kände personal, skolor som låg nära tillhands och skolor som vi fått höra skulle genomföra simtester. Då målpopulationen begränsar sig till Stockholms län, kan urvalet inte sägas representera hela landet, men jämförelser har gjorts med undersökningar av till exempel Skolverket där målpopulationen innefattat elever från hela landet. Att simkunnigheten i denna studie varit något högre än i t.ex. resultatet i Skolverkets (2014, s.19) rapport från 2014 behöver därmed inte betyda att urvalet inte är representativt. Exempelvis kom SLS ([2015-02-09b]) i sin undersökning fram till att simkunnigheten bland vuxna var något högre i Stockholms län än i landet i stort. Detta resultat kan styrka det faktum att simkunnigheten var något högre i denna studie än resultatet i Skolverkets (2014, s. 19) undersökning vilket kan sägas medföra att urvalet är representativt. Resultatet i en undersökning kan alltid generaliseras men man bör komma ihåg att resultatet

alltid stämmer bäst överens med exakt den grupp man undersökt oavsett hur representativt urvalet kan sägas vara. Av de skolor som medverkade i studien, så kände vi varken lärare eller elever sedan tidigare. Detta anser vi var positivt då vi inte hade några tidigare erfarenheter av eleverna och därmed inte hade några värderingar med oss inför observationerna. När man genomför observationer finns nämligen alltid risken att observationen påverkas av observatörens minne, perception och eller humör (Denscombe 2009, 272-274). Detta hade kunnat medföra att våra förutfattade meningar, om vi känt eleverna sedan tidigare, undermedvetet spelat en avgörande roll i bedömningen. Vi kunde valt att använda en observation av dold karaktär, vilket kunde varit positivt i avseendet att eleverna inte kände till att de blev observerade och därför kände stress över testsituation. Detta hade dock stridit mot de etiska riktlinjerna, vilka studien måste förhålla sig till (Hassmén & Hassmén 2008, s. 267-268). Detta styrker i sin tur valet att använda en observation av öppen karaktär, även om detta kanske påverkar eleverna.

Då eleverna som deltog i undersökningen var under 15 år så medförde det en del komplikationer i samband med genomförandet. De etiska kraven med att kontakta både skola, lärare och vårdnadshavare och sedan invänta samtliga parter godkännande var en mycket tidkrävande process och samtidigt någonting man inte kunde påverka i någon större utsträckning. Om vi skulle genomföra en liknande studie en annan gång, skulle vi vara mer förberedda och mer metodiska, eller möjligen inte välja deltagare under 15 år.

Undersökningarna ägde rum i samband med elevernas ordinarie simtester, vilket medförde att eleverna från de olika skolorna genomförde testet i olika simhallar och med olika längd på bassängen, 25- respektive 50-meters bassäng. Att den omgivande miljön inte var den samma är givetvis någonting som påverkat tillförlitligheten i undersökningen. För att minimera detta hade samtliga tester kunnat genomföras vid ett och samma tillfälle i samma simhall. Men då det var svårt att hitta skolor som kunde medverka i undersökningen så fick vi anpassa oss efter situationen. Då testerna genomfördes i samband med terminsskiftet så hade flera skolor svårt att medverka på grund av julavslutningar, luciafirande och terminsuppstarter. Så med facit i hand hade det nog varit ännu svårare att genomföra undersökningen vid ett och samma tillfälle.

I samband med simtesterna genomförde flera elever i en klass testet samtidigt. I efterhand känner vi att det hade varit fördelaktigt om vi kunnat hålla ner antalet elever som testades

samtidigt. Optimalt hade varit om endast en elev åt gången genomförde testet, detta för att försäkra att vi som observatörer inte missar någonting som skulle påverka testresultatet. Men eftersom undersökningarna genomfördes i samband med skolornas ordinarie undervisning, fanns inte tiden att låta samtliga elever genomföra simtestet enskilt eller i mindre grupper. Om eleverna istället hade genomfört testerna under mer kontrollerade förhållande kunde vi haft bättre kontroll om vem som var vem under testets utförande. Nu visste vi vilka elever som var i bassängen men inte förrän eleverna var klara visste vi vem som var vem. Detta är någonting att ta med sig, om en liknande undersökning skall genomföras. Ett exempel kan vara att använda sig av numrerade badmössor.

Nu när vi hade så många elever att observera åt gången var det bra att vi delade upp oss och gjorde bedömningarna var för sig för att sedan jämföra dem med varandra. Sannolikheten var mindre att vi båda skulle missa någonting samtidigt, än om endast en av oss gjort bedömningarna eller att vi skulle gjort dem tillsammans och kanske missat någonting för att vi båda fokuserade på någonting annat som skedde. Reliabiliteten i undersökningen är beroende av att vi som observatörer verkligen bedömer det vi skall bedöma. Detta kan även utvärderas genom att vi först genomförde enskilda bedömningar, vilka sedan jämfördes med varandra. En förutsättning för att vi skall kunna vara likvärdiga i dessa bedömningar är att vi har en tydlig mall att utgå ifrån. Simtestet bygger på kunskapskravet för simning i Lgr11 och utifrån det skapade vi ett observationsprotokoll med alla tänkbara förseelser som skulle kunna inträffa under simtestet. Detta protokoll låg som grund för att vi i våra enskilda bedömningar sedan skulle kunna vara professionella och enbart bedöma det som skulle bedömas.

Ett annat problem vi uppmärksammade i samband med undersökningarna var att eleverna sneglade på varandra när de fyllde i sina enkäter. Detta påverkar givetvis validiteten i undersökningen då eleverna kanske inte anger de svar som stämmer för dem, utan istället söker hos grannen för att finna vilka svar som kan anses som socialt önskvärda. Detta är någonting som både Adams et al. (2005, s. 389-398) och Ahlgren (1991, s.155-157) lyfter fram som problematiskt i samband med att man genomför skattningsstudier. Dock tror vi att upplägget på vår undersökning medfört att denna risk minimerats i och med att enkäten och simtestet genomfördes vid samma tillfälle och är ihop parade med varandra.

I samband med undersökningen insåg vi att vår enkät medför problematik i samband med sammanställning och analys av resultatet. På frågan "Hur långt kan jag simma utan att

stanna?" finns sex olika svarsalternativ nämligen 0, 1-50,51-100, 101-150, 151-200 samt 200+ meter. Vi har använt olika typer av svarsalternativ. Det förekommer både alternativ med fast antal meter samt alternativ med intervall, vilket kan tänkas påverka tillförlitligheten i undersökningen. Att vi behövde ett fast alternativ, 0 meter, kände vi dock var nödvändigt även om resterande alternativ bestod av intervall. Detta för att en elev som inte kan simma inte skall känna att det bara är en fråga för dom som kan simma. Dock hade vi behövt se över intervallen. Ett svarsalternativ är 151-200 meter. Detta medför problematik då vi ska avgöra om eleven skattat sig som simkunnig eller ej. En elev som valt detta alternativ kan ju både vara en elev som inte räknas som simkunnig (skattar att den kan simma ex. 160 meter) och en elev som räknas som simkunnig (skattar att den kan simma 200 meter). För att lösa detta problem i samband med analysen kodades intervallen enligt följande: 0(0), 1-50(50), 51-100(100), 101-150(150), 151-200(200) och 200+(200). Risken finns alltså att vi i samband med analysen har valt att en elev skattat sig som simkunnig enligt kunskapskravet för simning i Lgr11 fast denna i själva verket inte gjort detta (ex eleven skattade att den kunde simma 160 meter, men vi valde att se de som om den skattade 200). Om undersökningen skulle genomföras igen skulle man kunna ändra så att man istället hade svarsalternativen 0, 1-50,51-100, 101-150, 151-199 samt 200+, då får man dock en annan problematik att intervallen inte är lika stor. Ett annat alternativ hade varit att göra om formen på frågan och istället låta eleven ange exakt hur många meter den kan simma.

4.5 Slutsats

Slutsatserna är att undersökningens resultat för andelen simkunniga elever (97%) stämmer väl överens med resultatet från Skolverkets (2014) senaste rapport (95,4%) samt att eleverna tenderar att underskatta sin simförmåga.

4.6 Förslag till fortsatt forskning

I denna studie har vi behandlat skattad och faktisk simförmåga. Simtesten som avgjort den faktiska simförmågan har undersökts med hjälp av simtest i bassäng. Resultatet visar att 97% av eleverna kan anses som simkunniga enligt kunskapskravet för simning i Lgr11. I den norska studien av Kjendlie et al. (2013, s. 301-313) undersökte man simkunnigheten (baserat på det som norska skolsystemet anser som simkunnighet) bland 11-åriga barn. I detta test skulle eleverna, liksom i denna undersökning, simma 200 meter i bassäng. Dock genomförs

testerna i den norska undersökningen både i lugna och ostadiga förhållande, där man skapat vågor i bassängen. Där visade resultatet att 80% av eleverna klarade av simtestet i lugna förhållanden medan endast 59% av eleverna klarade av testet i ostadiga förhållanden. Det var 31 barn (0-17år) som drunknade i anslutning till badplats i Sverige mellan åren 1998-2007 (MSB 2010, s.8-9,12). Förhållandena vid badplatser är vanligtvis inte de samma som i bassäng utan mer ostadiga på grund av yttre påverkan. Så att andelen simkunniga elever skiljer sig så pass mycket mellan lugna och ostadiga förhållanden är något som är värt att undersöka vidare kring. Vi anser att det är av intresse att göra en undersökning likt den av Kjendlie et al. i Sverige. Att undersöka hur pass bra kunskapskravet för simning står sig i en mer ”verklig situation”? Om man anses som simkunnig enligt kunskapskravet för simning i Lgr11, kan man då förutsätta att man klarar sig i land om man faller ner i vattnet (i ostadigt förhållande) från en båt och det är 200 meter till land?

Käll- och litteraturförteckning

Adams, S., Matthews, C., Ebbeling, C., Moore, C., Cunningham, J., Fulton, J. & Hebert, J. (2005). 'The effect of social desirability and social approval on self-reports of physical activity', *American Journal Of Epidemiology*, 161(4), ss. 389-398

Ahlgren, E. & Broström, D. (2014). *Simundervisning, på lika villkor?: en undersökning av hur lärare i Stockholms län bedriver sin simundervisning*. Självständigt arbete på grundnivå 15 hp på Gymnastik- och idrottshögskolan, 2014:122. Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan

Ahlgren, Rose-Marie (1991). *Skolelevs självvärdering*. Diss. Stockholm : Univ.

Bjørndal, Cato R. P. (2005). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. 1. uppl. Stockholm: Liber

By, U. (2014). Simskola ska rädda barnens slutbetyg. *Dagens Nyheter*, 9 Juni.
<http://www.dn.se/sthlm/simskola-ska-radda-barnens-slutbetyg/> [2014-10-15]

Dahmström, K. (2000). *Från datainsamling till rapport: att göra en statistisk undersökning*. 3., aktualiserade uppl. Lund: Studentlitteratur

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Ejlertsson, G. (2012). *Statistik för hälsovetenskap*. 2., moderniserade och utök. uppl. Lund: Studentlitteratur

Eriksson, C. (2005). *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003 (NU-03): Idrott och hälsa*. Stockholm: Skolverket
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=1440> [2015-02-09]

Hassmén, N. & Hassmén, P. (2008). *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder*. 1. uppl. Stockholm: SISU idrottsböcker

Holmberg, S. R. (red.) (1998). *SLS 100 år: jubileumsbok 1898-1998*. Stockholm: Svenska livräddningssällskapet

Kjendlie, P., Pedersen, T., Thoresen, T., Setlo, T., Moran, K. & Stallman, R. (2013). 'Can You Swim in Waves? Children's Swimming, Floating, and Entry Skills in Calm and Simulated Unsteady Water Conditions', *International Journal Of Aquatic Research & Education*, 7(4), ss. 301-313

Kraepelien-Strid, E. (2006). *Simma eller försvinna: En studie av läroplaner samt elevers och lärares uppfattningar om simkunnighet och behovet av att kunna simma*. Självständigt arbete på avancerad nivå 15 hp Fördjupningskurs i pedagogik (41-80 p) vt 2006 vid Lärarhögskolan i Stockholm, Institutionen för samhälle kultur och lärande, 2006. Stockholm: Lärarhögskolan i Stockholm.

Körner, S. & Wahlgren, L. (1998). *Statistiska metoder*. Lund: Studentlitteratur

Lundmark, A. & Kjellgren, P. (2012). *Lgr11 tar mark: en studie om i vilken utsträckning Lgr11 har förändrat uppdraget för lärare i Idrott och hälsa*. Självständigt arbete på avanceradnivå 15 hp på Gymnastik- och idrottshögskolan, 2012:102. Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan

Moran, K (2008), 'Will They Sink or Swim? New Zealand Youth Water Safety Knowledge and Skills', *International Journal Of Aquatic Research & Education*, 2(2), ss. 114-127.

Moran, K., Stallman, R., Kjendlie, P., Dahl, D., Blitvich, J., Petrass, L., McElroy, G., Goya, T., Teramoto, K., Matsui, A., & Shuji, S. (2012). 'Can You Swim? An Exploration of Measuring Real and Perceived Water Competency', *International Journal Of Aquatic Research & Education*, 6(2), ss. 122-135

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2010), *Varför drunknar barn?: statistik och analys : en retrospektiv studie över barn som drunknat i Sverige 1998-2007*. Karlstad: MSB.

Petrass, L., Blitvich, J., McElroy, G., Harvey, J. & Moran, K. (2012). 'Can You Swim? Self-Report and Actual Swimming Competence Among Young Adults in Ballarat, Australia', *International Journal Of Aquatic Research & Education*, 6(2), ss. 136-148

Skolverket (1996) *Grundskolan: kursplaner, betygskriterier*. 1. uppl. Stockholm: Statens skolverk

Skolverket. (2004). *Tillsyn av simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten*. Stockholm: Skolverket

Skolverket. (2010). *Uppföljning av simkunnighet i årskurs 5*. Stockholm: Skolverket

Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Skolverket

Skolverket (2014) *Simkunnighet i årskurs 6*. Stockholm: Skolverket.
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=3358> [2015-02-09]

Skolverket. *Simning och lekar i vatten*. <http://www.skolverket.se/regelverk/mer-om-skolans-ansvar/simning-och-lekar-i-vatten-1.177932> [2015-02-09a]

Skolöverstyrelsen (1962), *Läroplan för grundskolan*. Stockholm: Kungl. Skolöverstyrelsen

Skolöverstyrelsen. (1969). *Läroplan för grundskolan. 1, Allmän del*. Stockholm: Utbildningsförl.

Skolöverstyrelsen. (1980). *Läroplan för grundskolan. Allmän del : mål och riktlinjer, kursplaner, timplaner*. Stockholm: LiberLäromedel/Utbildningsförl.

Svenska livräddningssällskapet (SLS). *Drunkningsstatistik 2014*.
<http://www.svenskalivreddningssallskapet.se/statistik-och-sakerhet/drunkningsstatistik/2014> [2015-02-09a]

Svenska livräddarsällskapet (SLS). *Simkunnigheten ökar, stor variation över landet*.
<http://www.svenskalivraddningssallsskapet.se/statistik-och-sakerhet/simkunnighet/2014> [2015-02-09b]

Svenska simförbundet. *Simkunnighet*.
<http://iof3.idrottonline.se/SvenskaSimforbundet/Simkunnighet/> [2015-02-09]

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Zuozienė, I., Akelytė, G. & Kazys Zuoza, A. (2014). 'Is It Important to Teach Lithuanian Children Swimming? Analysis of Drowning and Schoolchildren's Knowledge of Safe Conduct At The Water', *Education. Physical Training. Sport*, 93(2), ss. 71-76

Bilaga 1

Litteratursökning

Syfte och frågeställningar:

Syftet med denna studie är undersöka simkunnigheten för elever i årskurs 6 samt att jämföra elevers skattade och faktiska simförmåga utifrån kunskapskravet för simning i Lgr11.

Frågeställningar:

1. Hur stor andel elever skattar sig som simkunniga?
2. Hur stor andel elever är simkunniga enligt observation?
3. Stämmer elevernas skattade simkunnighet överens med deras faktiska simkunnighet?

Vilka sökord har du använt?

Svenska: *Simkunnighet, enkäter, observation, statistik, självskattning,*
Engelska: *can you swim, swimming ability, children, school, Moran, self assessment*

Var har du sökt?

GIH:s bibliotekskatalog, Ebsco, DiVA, Google scholar

Sökningar som gav relevant resultat

Ebsco: Can you swim
Google scholar: self assessment
GIH:s bibliotekskatalog: statistik
GIH:s bibliotekskatalog: observation
GIH:s bibliotekskatalog: självvärdering
*Ebsco: Moran*swimming*

Kommentarer

Vi var redan insatta i ämnet och hade därmed redan kännedom om relevanta sökord, källor och författare.

Bilaga 2

Enkät

Undersökning - Simning

I denna undersökning kommer du att svara på en enkät samt bli observerad under ett simtest. Vid simtestet kommer du försöka att simma 200 meter utan uppehåll (150 meter i magläge och 50 meter i ryggläge). Du svarar på enkäten och vi fyller i ditt observationsprotokoll som finns på baksidan. På enkäten kommer du att ange ditt namn detta för att vi ska kunna para ihop din enkät med ditt simtest. Ditt namn kommer inte att användas i vår uppsats, där kommer du att vara anonym, så det är bara vi som vet att du deltagit. Det är frivilligt att delta och du kan avbryta din medverkan om du önskar detta.

Tack på förhand! /Erik och Daniela

Enkät - Självsfattning simning (Fylls i av elev)

Jag heter: _____

1. Kan jag simma?

- Ja
- Nej

Hur långt kan jag simma utan att stanna?

- 0 meter
- 1-50 meter
- 51-100
- 101-150
- 151-200
- 200+

Vilka samsätt kan jag?

- Bröstsims
- Livräddningsryggsims
- Crawl
- Ryggcrawl
- Fjärilsims

Bilaga 3

Observationsprotokoll

Observations protokoll (Fylls i av observatör)

Elevens namn	
Avklarad distans (magläge)	
Avklarad distans (ryggläge)	
Simsätt (magläge)	
Simsätt (ryggläge)	

Eleven gör följande:	Ja	Nej
Simmar utan avbrott		
Tar i linan		
Går/står på botten		
Nuddar/skjuter ifrån väggen vid vändning		
Använder ej definierade simsätt		

Kommentar:

Bilaga 4

Missivbrev

Hej!

Vi är två lärarstudenter på GIH som skriver vårt examensarbete och söker efter elever i årskurs 6 som skulle kunna medverka i en studie som berör elevers simkunnighet. Studien innebär att eleverna fyller i en självskattningsenkät samt att de genomför ett simtest baserat på kunskapskravet i Lgr 11, dvs. att eleven simmar 200 meter varav 50 meter i ryggläge utan uppehåll.

Syftet med studien är att undersöka hur elever i årskurs 6 skattar sin simförmåga i förhållande till faktisk simförmåga. För att kunna göra detta söks svar på följande frågor:

- Hur stor andel elever är simkunniga?
- Hur stor andel elever skattar sig som simkunniga?
- Stämmer elevens skattade simförmåga överens med deras faktiska simkunnighet?

Vi hoppas att det finns en möjlighet för er att medverka i vår undersökning. Har ni frågor eller funderingar tveka inte att höra av er!

Tack på förhand! Med vänliga hälsningar

Daniela Broström

████████████████████

██████████

Erik Ahlgren

██

██████████

Bilaga 5

Informationsbrev till vårdnadshavare

Hej,

Vi är två studenter som läser sista terminen på lärarprogrammet vid Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm och håller just nu på att skriva vår examensuppsats. Målet med uppsatsen är att den skall ge oss djupare kunskaper samt inspiration inför vårt kommande yrkesliv. Vi kontaktar dig/er för att ditt/ert barn ingår i urvalet för vår uppsats och vi behöver ert/ditt medgivande för att ditt/ert barn ska kunna delta.

Vad innebär studien?

Uppsatsens huvudsyfte är att undersöka hur elever i årkurs 6-9 skattar sin simförmåga i förhållande till faktisk simförmåga. Undersökningen grundar sig i en självskattningsenkät och en observation. Eleverna kommer att besvara en enkät med frågor som berör deras simförmåga. Observationen innebär att vi observerar eleverna under ett simtest baserat på Skolverkets kunskapskrav i simning, dvs. ”att eleven simmar 200 meter varav 50 meter i ryggläge”.

Uppsatsen utgår ifrån Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Detta medför att du/ni som vårdnadshavare avgör om ditt/ert barn ska medverka i uppsatsen samt att du/ni under hela processens gång har rättighet att dra tillbaka ditt/ert barns medverkan. För att kunna koppla samman enkät och observation så kommer vi under testprocessen använda elevens namn. Självklart kommer detta att avkodas så att elev och testdata ej kan kopplas samman, i uppsatsen kommer det heller inte framgå på vilka skolor undersökningen ägt rum. Det är endast undertecknad som kommer att ta del av det insamlade materialet. Material som endast kommer att användas i samband med denna uppsats.

Elevens namn: _____

Vårdnadshavarens namn: _____

- Jag/vi **tillåter** att mitt/vårt barn medverkar i undersökningen.
- Jag/vi **tillåter inte** att mitt/vårt barn medverkar i undersökningen.

Om svar sker via e-post ange följande:

